

بوی حسین می دهد زائر کربلای او
 ره به بهشت می برد مسافر ولای او

آنگه به سوی کوی او آبله پای می رود
 مرهم درد خویش را می خورد از عطای او

پای پیاده از بنج تابه حریم کربلا
 سعی صفا و مروه است دنگه خدای او

محراربعین او عرصه حق و باطل است
 باک ندارد از خطر عاشق و مبتلای او

چهلمین روز پس از شهادت امام حسین(ع) که با ۲۰ صفر مصادف است. مشهور است که اسیران کربلا روز ۲۰ صفر سال ۶۱ق در بازگشت از شام، برای زیارت مدفن امام حسین(ع) به کربلا آمده‌اند. همچنین در این روز جابر بن عبدالله انصاری به زیارت قبر امام حسین آمده است. زیارت اربعین از اعمال خاص این روز است و بنابر روایتی از امام حسن عسکری(ع) از نشانه‌های مؤمن دانسته شده است.

علت بزرگداشت اربعین چیست؟ مهمترین نکته درباره اربعین، روایت امام عسکری (ع) است. اما این که منشأ اربعین چیست، باید گفت، در منابع به این روز به دو اعتبار نگریسته شده است. نخست روزی که اسرای کربلا از شام به مدینه مراجعت کردند. دوم روزی که جابر بن عبدالله انصاری، صحابی پیامبر خدا (ص) از مدینه به کربلا وارد شد تا قبر حضرت اباعبدالله الحسین (ع) را زیارت کند. شیخ مفید (م ۴۱۳) در «مسار الشیعه» که در ایام موالید و وفیات ائمه اطهار علیهم السلام است، اشاره به روز اربعین کرده و نوشته است: این روزی است که حرم امام حسین (ع)، از شام به سوی مدینه مراجعت کردند. نیز روزی است که جابر بن عبدالله برای زیارت امام حسین (ع) وارد کربلا شد. کهن‌ترین کتاب دعائی مفصل موجود، کتاب «مصباح المتبجد» شیخ طوسی از شاگردان شیخ مفید است که ایشان هم همین مطلب را آورده است.

سیره امامان و بزرگان دین

روز چهارم شهادت امام حسین علیه السلام که همان روز بیستم صفر می باشد از همان اولین سال واقعه کربلا ۶۱ قمری روز تجدید غم و اندوه شیعیان و ارادتمند به خاندان اهل بیت علیهم السلام بوده است.

عمل بزرگان دین، برای متدینین با اهمیت است به گونه ای که مردم نگاهشان به گفتار و نحوه برخورد عالم دینی است که به چه چیز بهاء می دهند تا آن را انجام دهند و از چه چیز مردم را باز می دارد تا سراغش نروند.

اگر عملی را عالمی تأیید کرد و یا بالاتر از آن خود ابتدا به ساکن اقدام کرد این بعنوان یک سیره حسنه در بین مردم متدین جا افتاده و دنبالش را می گیرند.

اربعین هم از این امر مستثنا نیست. در رأس بزرگان دین، ائمه بودند که اعمال مخصوصی را در این روز دستور دادند به عنوان این که مربوط به اربعین حسینی است نه صرف بیستم صفر بودن تا آخرین امام حاضر حضرت امام حسن عسکری علیه السلام که زیارت اربعین امام حسین علیه السلام را یکی از نشانه های مؤمن برشمردند.

حضور جابر در کربلا:

جابر بن عبدالله انصاری که از صحابه پیامبر اسلام(ص) است به عنوان نخستین زائر امام حسین(ع) شناخته می‌شود. او در اولین چهارم شهادت امام حسین(ع)، یعنی ۲۰ صفر سال ۶۱ق، به همراه عطیه عوفی به کربلا آمد و قبر امام حسین(ع) را زیارت کرد.

بازگشت اسیران کربلا :

برخی معتقدند اسیران کربلا از شام به عراق رفته و در روز اربعین ۴۰ روز بعد از واقعه عاشورا به کربلا رسیدند و در آنجا جابر بن عبدالله انصاری و برخی از بنی‌هاشم را نیز دیده‌اند و از آنجا به مدینه رفته‌اند. این نظریه در لهوف سید ابن طاووس آمده است .

گروهی دیگر معتقدند به دلیل دوری مسافت، اینکه بازماندگان کربلا چهار روز بعد از عاشورا به کربلا بازگشته باشند ممکن نبوده است، زیرا بیچون مسیر کوفه تا شام و سپس بازگشت به کربلا در مدت زمان ۴۰ روز، برای کاروان اسرای کربلا ممکن نبوده است. محدث نوری^[۷] و شیخ عباس قمی طرفدار این نظریه هستند. علاوه بر این برخی بر این باورند که گزارش معتبری نیز بر اثبات این رویداد در دست نیست.

گروهی نیز ضمن پذیرش اصل بازگشت کاروان اسرای بازماندگان به کربلا در مسیر شام به مدینه، زمان آن را حدود پایان صفر و اوایل ربیع الاول و یا زمانی بعد از آن دانسته‌اند .

برخی دیگر، اربعین سال‌های بعد را زمان این رویداد شمرده‌اند .

